

בבא קמא צו

עניין: שמואל – שבור מלכא

ענף יוסף שבת נג:

כט אריוך מני שמואל. ע' עץ יוסף. והוא היה בריה דאבא בר אבא. ולשמואל היו ד' שמות. האחד היו קורין לו שמואל ירחינאה כדאי' בב"מ דף פ"ה והיו קורין לו ירחינאה ע"ש שהיה בקי בסוד העיבור. וכדאמרין במס' ר"ה (כ:) אמר שמואל יכילנא לתקוני כולה גלותא. הב' היו קורין לו שקוד כדאיתא בכתובות דף מ"ג וז"ל שקוד מני שמואל. פי' זה שנקרא שמואל שקוד לפי שהיה שוקד על דלתי תורה. והשם הג' הוא אריוך מהטעם שכתבתי בעץ. והשם הד' הוא שבור מלכא. ועיין ב"ב דף קיד ובפסחים דף צד. ופי' על שהיה חשוב שמואל בין ישראל כשבור מלכא בין האומות. ועיין ב"מ דף קיט ובפרש"י שם ובתוס' שם. ובספר משמרת כהונה השיג בחנם על רש"י (יסוד הלימוד):

אגרות משה חו"מ ח"ב סי' סח אגרת לשר המדינה

סורים תשמ"א

מעלת כבוד שר המדינת הנכבד ותחביב עלינו מאד, יאריך חשם יתברך ימיו ושנותיו וממשלתו בטוב ובנעימים.

וכל זה הוא כשלא הופסק איסור הרציחה אלא שבשביל איזה תאנה גדולה או איזה מריבה על טענת מסנן וכבוד עשה זה, אבל מי שהורג נפשות מחמת שהופסק אצלו איסור הרציחה והוא אכזרי ביותר, וכן כשנתרבו רוצחים ועושי רשעה היו דנין למיגדר מלתא למנוע מעשה רציחה שהוא הצלת המדינה.

רבי ראובן מרגליות

מתוך מאמר: בתי משפט בארץ ישראל

(ב) ויום הענישו בקנסות מהאימות בראות עיניהם כמו לתת לבית הכלא ראה מלכים א' כ"ב ביה ירד"י ליו טיה אשר בתורה לא מצינו עונש כזה כי אם למשטר כל עוד לא פורש מה יעשה זה מעט מרשיון המלך ויכלתי נשאר גם אצל ראשי הגולה ואנשיהם, ישאלו דבי ריש גלותא וחביטו או הלכו, כפי ראות עיניהם, וכן איל ייש גלותא לראבי' פוק עיין ב"א וראי קטל ריכיותו לעיניו, שה"ל זה מקנסות המלכות ראה בבא בתרא ד' רע"א נקרינהו לעיניו ובעבורה היה ס"ה ע"א פקע עיניו דבר ישיף, וראה בביק ציו ע"ב שכאשר העיר רבא את רב נחמן חתני דריש גלותא שלא פסק בדין תורה אמר לו לא אימא לך, כי יתיבנא בדינא לא תימא לי מדי דאמר הונא חב"ן אנא וישבור מלכא אזי בדינא, האי מולנא עתיקא הוא ובעיני דאינקס"י שיתכן כי קנסו מטעם ומכה ראש הגולה, וראה בחשיבות הדין כי ליו שהביא זה למקור אשר חזקנים וחבדי קנסים ועושים ס"ג כפי מה שהם חוצים והנה אסור הוצרך לזקנים בעוד שהוראת שעה שיער בר דין בחבדי הבין לכו מיכא שהיה מטעם שבעה סוכי העיר, שווראי ביד בכללם ראה ב"ב ט' ע"א דהיבא דאיכא אדם חשוב לא כל כמינהו להטע בלעדו ועיין במדריכי גיטין ס"ד ס"י שפ"ד י"ט ע"ע תימא ס"א וכו'.

ראב"ן – כתובות מג

ב. שקוד מנו שמואל שכ' על שם שהיה מהיר שכא' למצוא הדין. וקרי ליה שכב נמי שבור, על כי דיניו דינים כדינא דמלכותא, ומלך פרס שהיה בימי שמואל שבור שמו. והא דאמ' בסוטה (מט ע"א) משמת בן עזאי בטלו השקדנים, שאחריו לא היה שקדן כמותו שהיה תדיר ומהיר ללמוד וכל עסקיו לא היו כי אם בתורה, כדתני בהבא על יבמתו (סג ע"ב) אמרו לו לבן עזאי אתה נאה דורש ואין נאה מקיים א"ל מה אעשה שנפשי חשקה בתורה. תריץ, שמואל שקוד בדינים וכן עזאי בתורה, ולא היה שמואל בתורה כמותו.